

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО Д-Р МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ДО ПРОФ. Д-Р КОСТАДИН АНГЕЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПОСТОЯННАТА
КОМИСИЯ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ
52-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

**ДО Г-Н ВЕНКО САБРУТЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПОСТОЯННАТА
КОМИСИЯ ПО ТРУДА, ДЕМОГРАФСКАТА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
52-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

**ДО Г-ЖА КАТЯ ИВКОВА
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ДО Г-ЖА НАТАЛИЯ ЕФРЕМОВА
МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА
ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето, с който се предлага изменение на чл. 108а и въвеждане на електронно административно производство при медицинската експертиза на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане, както и механизъм за автоматизирана оценка на риска от незаконосъобразно установяване на трайна неработоспособност

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДОЦОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АНГЕЛОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН САБРУТЕВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ИВКОВА,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЕФРЕМОВА,**

В качеството си на независим обществен защитник на правата и свободите на гражданите и в изпълнение на правомощията си по Закона за омбудсмана представям настоящото становище по внесения законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето.

Предмет на законопроекта са промени, насочени към модернизиране на процедурите по медицинската експертиза, чрез въвеждане на електронна административна услуга, разширяване на възможностите за електронно заявяване и комуникация, както и създаване на система за автоматизирана оценка на риска от незаконосъобразно установяване на трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане.

Омбудсманът принципно подкрепя усилията за цифровизация на административните процеси в сферата на здравеопазването, когато те водят до по-добър достъп на гражданите до

услуги, намаляване на административната тежест и съкращаване на сроковете за произнасяне на компетентните органи.

Особено важно е, че предлаганите промени засягат процедура, от която зависи упражняването на редица основни права на хората с увреждания и лицата с трайно намалена работоспособност – правото на социална подкрепа, правото на достъп до здравни услуги, правото на труд, правото на интеграция и участие в обществения живот.

В този смисъл дигитализацията на медицинското производство следва да бъде реализирана по начин, който не ограничава достъпа до процедурата и не създава нови бариери пред най-уязвимите групи граждани.

Относно въвеждането на електронна административна услуга, считам че предложението производството по медицинска експертиза да се предоставя като електронна административна услуга е положителна стъпка към повишаване на ефективността и прозрачността на процеса.

В институцията на омбудсмана постъпват жалби от граждани за продължителни срокове, необходимост от многократни посещения на различни институции, затруднения при проследяване на движението на преписките и липса на своевременна информация, относно хода на административното производство.

Електронният обмен на информация между компетентните органи има потенциал значително да намали тези затруднения.

Наред с това следва да бъде гарантирано, че електронната форма няма да се превърне във фактическа пречка за гражданите, които не притежават необходимите дигитални умения, технически средства или възможност за електронна идентификация.

Поради това е необходимо изрично да се запази възможността всички действия по производството да могат да бъдат извършвани и по традиционен ред, без това да води до по-неблагоприятно третиране на съответните лица.

Напълно подкрепям и **възможността за подаване на документи, чрез упълномощено лице**.

Значителна част от гражданите, преминаващи през процедури пред органите на медицинската експертиза, са лица с тежки увреждания, ограничена подвижност или сериозни здравословни проблеми. За тях осигуряването на възможност за представителство представлява важна гаранция за ефективно упражняване на правата им.

Необходимо е обаче нормативната уредба ясно да регламентира изискванията към упълномощаването и механизмите за защита от злоупотреби с лични и здравни данни.

Най-съществените въпроси от гледна точка на защитата на правата на гражданите възникват във връзка с предвиденото **създаване на механизъм за автоматизирана оценка на риска** от незаконосъобразно установяване на трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане.

Считам, че държавата има легитимен интерес да предотвратява злоупотребите и да гарантира законосъобразността на решенията на органите на медицинската експертиза.

Същевременно, използването на автоматизирани механизми за анализ на данни следва да бъде съпроводено с ясни гаранции за защита на правата на засегнатите лица.

Предвидената система следва да отговаря на следните принципи:

- прозрачност на критериите за оценка;
- проследимост и проверимост на алгоритмите и използваните показатели;
- недопускане на дискриминационни резултати;
- наличие на човешки контрол върху всяко решение, основано на автоматизиран анализ;
- възможност засегнатото лице да получи информация относно основанията за предприетите действия;
- гарантиране на право на възражение и ефективна защита.

Следва изрично да се подчертае, че автоматизираната оценка на риска не може да служи като основание за ограничаване на права или за автоматично поставяне под съмнение на валидността на експертно решение без последваща индивидуална проверка от компетентен орган.

Не на последно място, настоявам да бъде обърнато специално внимание на защитата на лични и здравни данни. Производствата по медицинска експертиза предполагат обработване на голям обем чувствителна информация, включително данни за здравословното състояние на гражданите.

Поради това е необходимо законопроектът да предвижда високо ниво на защита на личните данни, включително:

- ясно определяне на целите на обработването;
- ограничаване на достъпа до информацията само до оправомощени лица;
- проследимост на достъпа до електронните досиета;
- надеждни механизми за киберсигурност;
- съответствие с националното и европейското законодателство в областта на защитата на личните данни.

Особено внимание следва да бъде отделено и на използването на автоматизирани средства за анализ на чувствителни здравни данни.

Предвид факта, че законопроектът засяга пряко лица с увреждания, намирам за необходимо преди окончателното приемане на промените да бъде извършена задълбочена оценка на въздействието върху правата на тази група граждани.

Следва да бъдат проведени консултации с национално представителните организации и за хората с увреждания, пациентски организации и професионални организации в областта на медицинската експертиза.

В заключение, като омбудсман на Република България подкрепям принципната насоченост на законопроекта към цифровизация, повишаване на ефективността на административните процеси и ограничаване на възможностите за злоупотреби в системата на медицинската експертиза.

Същевременно считам, че между първо и второ гласуване следва да бъдат прецизирани текстовете, свързани с автоматизираната оценка на риска, защитата на личните и здравните данни, прозрачността на използваните механизми и гаранциите за защита на правата на гражданите.

Само при наличие на достатъчно правни и организационни гаранции могат да бъдат постигнати целите на законопроекта, без да се създава риск от ограничаване на правата на лицата с увреждания и гражданите, ползващи услугите на медицинската експертиза.

С уважение,

ВЕЛИСЛАВА ДЕЛЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ